



אבדות

לישראל אבדו במלחמה 2,685 חיילים, כמחציתם צוותי טנקים, יותר מ-7,000 נפצעו ו-15 נעדרים.

חמשת ימי הלחימה הראשונים היו הקטלניים ביותר מבחינת אבדות לכוחותינו, בעיקר בצורות קרב ההגנה והתקפות-הנגד שבהם ספגנו כמחצית האבדות. למדינות ערב אבדו יותר מ-15,000 חיילים ויותר מ-35,000 נפצעו. כ-300 שבויים הוחזרו לישראל, ולצבאות ערב - יותר מ-8,500. במערכות היבשה איבד צה"ל כ-400 טנקים - מהם 360 בזירת הדרום. צבאות ערב איבדו 2,250 טנקים - יותר ממחציתם בזירה הסורית.



שר הביטחון משה דיין ופמלייתו בעת ביקור באוגדת האלוף אריאל שרון

שוב את כל רמת הגולן (מלבד החרמון) בהשמידו את הכוח הסורי התוקף. בתוך 48 שעות נוספות הבקיע את מערכי הסורים והחל בירי ארטילרי ארוך טווח על פרברי דמשק. צה"ל אף היה מגיע לטווחים בלתי אמצעיים מהבירה הסורית אילולא הגיע לשדה המערכה ב-12 באוקטובר חיל המשלוח העיראקי שמנע ממנו לעשות כן.

בזירת הדרום אמנם כשל צה"ל בשלומיאליות במתקפת-הנגד הפיקודית ב-8-9 בחודש, אבל התעשת, החליף את הפיקוד בזירה, התארגן שוב ושישה ימים אחר כך כבר הביס את השריון המצרי התוקף לכל רוחב החזית ב-14 באוקטובר. בתוך שלושה ימים נוספים צלח את התעלה בהעבירו את הלחימה לאפריקה ולעורף האופרטיבי המצרי. בתוך שישה ימים נוספים כיתר את הארמיה ה-3 המצרית ועצר במרחק של 101 ק"מ מקהיר. הארמיה ה-3, למעלה ממחצית הצבא המצרי הנותר, הייתה מושמדת בוודאות אילולא התערבו המעצמות ארצות-הברית וברית-המועצות להצלתה. בתוך 20 יום במלחמת יום הכיפורים חל בשדה הקרב מהפך שאין לו אח ורע בתולדות המלחמות. הגורמים למהפך זה בזמן כה קצר, הסובבים סביב רוח הלחימה והמקצועיות של השריון הישראלי, נלמדים בבתי ספר צבאיים רבים בעולם.

מלחמת יום הכיפורים נפתחה בהפתעה כפולה - של מצב וטראומה. הפתעה מבחינת מצב - מכיוון שבאופן טכני הכוחות הסדירים הופתעו מפתיחת המלחמה ועיתויה, חלקם אף המשיכו לחשוב לאחר פתיחתה כי זהו יום קרב בלבד. הפתעה טראומתית - מכיוון שקרסה תפישת עולם שלמה שגרסה כי אפשר להגן בגבולות הקיימים באמצעות הצבא הסדיר בלבד. ועוד זאת: תפישת בניין הכוח שנשענה על הטנק, המטוס וההתרעה המודיעינית נכשלה גם היא, כלומר צה"ל נכנס למלחמת יום הכיפורים בתנאים הגרועים ביותר שניתן להעלות על הדעת. בספרי התו"ל מוגדר מושג ההפתעה כגורם שגוף צבאי הבנוי היטב צריך לעמוד כנגדה, והרי פתיחת מלחמת יום הכיפורים ענתה על הגדרה זו בשלמות. מכאן אין אלא לבדוק אם צבא ההגנה לישראל שנבנה שנים רבות למצבי המלחמה החמורים ביותר התמודד בהצלחה עם מצב פתיחה בלתי אפשרי זה.

צבאות מצרים וסוריה פתחו במתקפה כוללת סימולטנית, ובשתי הזירות הגיעו להישגים כנגד הכוחות הסדירים של צה"ל, לאחר הבקעת מערכי ההגנה הישראליים וכיבוש שטחים.

ב-10 באוקטובר, ארבעה ימים לאחר פתיחת המלחמה, כבר סיים צה"ל את מתקפת-הנגד בפיקוד הצפון וכבש

הוא השמיד בתוך 48 שעות 16 סוללות טק"א סוריות והפיל 80 מטוסי אויב בלי כל אבדה לכוחותינו.

הישגי צה"ל במלחמה לא היה להם כאמור אח ורע. וכתוצאה מאז אף מדינה ערבית או קואליציה שלהן לא העזה יותר לפתוח במלחמה קונבנציונלית כנגד ישראל ופנו ללוחמת גרילה, חתרנות וטרור בלבד.

מנגנון הפיקוד העליון שפעל במהלך המלחמה ואפשר מהפך כה דרמטי באירועים, מנגנון שכלל את הקבינט המדיני ואת המטה המצומצם של הרמטכ"ל, עמד בשעות משבר קשות ובאירועים מגוונים פנימיים וחיצוניים - וכל זאת מתוך חוסן עמידה ויכולת קבלת החלטות בתנאי אי-ודאות מהחמורים ביותר. אירועי הימים הראשונים שעמדו בניגוד מוחלט למורשת מלחמת ששת הימים גרמו לשבר בחברה הישראלית. השבר התבטא בהפגנות כנגד הדרג המדיני ובלחץ מ"הרחוב" שגרם לגולדה מאיר, ראש הממשלה, להגיש את התפטרותה בתחילת אפריל 1974. לפני סיום כהונתה כראש הממשלה הושגה הפסקת אש בחזית הסורית, נחתם הסכם הפרדת הכוחות עם סוריה וגולדה מאיר קיבלה את פני השבויים הישראליים שחזרו הביתה. הממשלה כיהנה כממשלת מעבר עד ל-4 ביוני 1974, מועד העברת תפקיד ראש הממשלה ליצחק רבין.

חיל הים השיג עליונות בים בשתי זירותיו - בים התיכון ובים סוף - בהנהיגו חידושים עולמיים בתחום הלוחמה בים באמצעות ספינות טילים.

המצרים שהבינו כי בשום תנאי - יהיו תנאי הפתיחה מוצלחים ככל שיהיו - לא יצליחו לחסל את ישראל, פנו עקב תוצאות המלחמה להסדרים מדיניים. לעומת התנאים שהציב סאדאת ב-1970/1 בהם דרש נסיגה ישראלית מכל השטחים הכבושים כולל יהודה ושומרון, רמת הגולן ומזרח ירושלים וזכות השיבה לפליטים הפלסטינים, הסכים עתה לשלום מלא בתמורה להחזרת סיני בלבד.

עם זה יש כמה לקחים קרדינליים שעלו ממלחמה זו: * הוכח שהצבא הסדיר קטן מדי בתנאי מתקפת-פתע מהסוג של יום הכיפורים ולכן הוכפל לאחר המלחמה. זה אפשר לצאת למלחמת שלום הגליל תשע שנים אחר כך באופן מתגלגל ולפתחה באמצעות הסדרים בלבד.

* שיתוף הפעולה הבין-חילי והבין-זרועי הוכח לקוי. עקב המלחמה הוקם בית הספר ליחידות-שדה בצאלים ונעשה מאמץ מרכזי לטפל בנושא זה ואת פירותיו קטפנו במלחמת שלום הגליל.

* חיל האוויר שהתקשה להתמודד עם מערכי ההגנה האווירית המצריים והסוריים במלחמה שקע במאמץ אינטנסיבי לפתור בעיה זו. ואכן, במלחמת שלום הגליל



טנק מצרי פגוע ב"חוזה הסינית"



טנקים ורק"ם סוריים פגועים ברמת הגולן

ביבליוגרפיה

- אדן אברהם (ברן), על שתי גדות הסואק, ירושלים, עידנים, 1979.
- בראון אריה, משה דיין במלחמת יום הכיפורים, תל אביב, ידיעות אחרונות, 1993.
- ברטוב חנוך, דדו - 48 שנה ועוד 20 יום, תל אביב, ספריית מעריב, 2002.
- גמאסי עבד אל-ע'ני, מלחמת אוקטובר 1973, תל אביב, בית-הספר למודיעין, 1994.
- דו"ח ועדת אגרנט, תל אביב, עם עובד, 1975.
- דיין משה, אבני דרך אוטוביוגרפיה, ירושלים, עידנים, 1976.
- מאיר גולדה, חיי, תל אביב, ספריית מעריב, 1976.
- עופר צבי (עורך) ובני מס (עורך צבאי), צבא עיראק במלחמת יום הכיפורים, תל אביב, מערכות, 1986.
- עלי כמאל חסן, לוחמים ועושי שלום, תל אביב, מערכות, 1993.
- קורדובה ישי, מדיניות ארצות-הברית במלחמת יום הכיפורים, תל אביב, מערכות, 1987.
- שאזלי סעד אל-דין, חציית התעלה, תל אביב, מערכות, 1987.

Kissinger Henry, *Years Of Upheaval*, London, Weidenfeld & Nicolson, 1982.

Sadat Anwar, *In Search of Identity: An Autobiography*, New York, Harper & Row, 1978.



העמותה להנצחת זכרה של גולדה מאיר

העמותה להנצחת זכרה של גולדה מאיר הוקמה בשנת 1984 והציבה לעצמה כיעד עיקרי לשמר ולתעד את מורשתה של גולדה מאיר. העמותה פועלת במסגרת מוסדות חינוך, מכוני מחקר והציבור בארץ ובחו"ל. כן יוזמת העמותה ימי עיון, תוכניות הדרכה ופרסומים העוסקים בתולדות חייה ופעילותה הציבורית של גולדה מאיר.

THE GOLDA MEIR MEMORIAL ASSOCIATION

העמותה להנצחת זכרה של גולדה מאיר

1, JASMIN ST. RAMAT-EFAL 52960 ISRAEL
TEL: 972-3-5354136 E-mail: golda-m@zahav.net.il

היסמין 1 רמת-אפעל 52960
טל: 03-5354136 פקס: 03-5301269